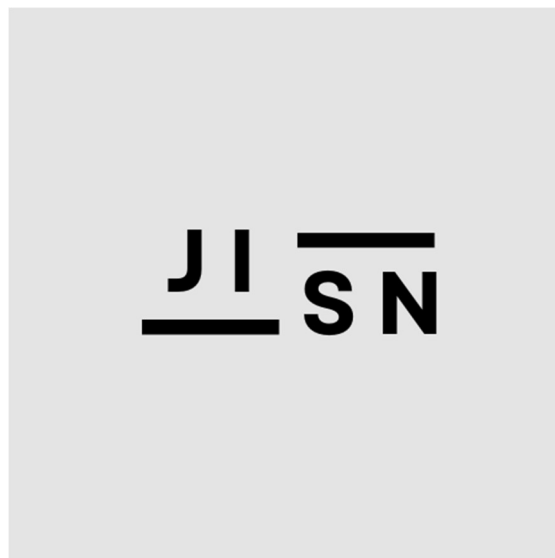

JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENCE NETWORKS

JISN
Volume | 2
Issue | 8
2026

2026

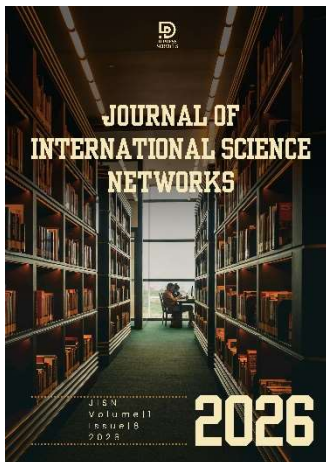
PSIXOLOGIK XIZMATNI TASHKIL ETISH MUAMMOLARI

¹ *Turdiyeva Nigora Ga'ni qizi*, ² *Pardayeva Dilafruz Muratjonovna, Ro'zikulova Iroda Shuxrat qizi*

¹ O'zMU Jizzax filiali "Psixologiya" kafedrasida o'qituvchisi

² O'zMU Jizzax filiali "Amaliy psixologiya" yo'nalishi 4-kurs talabalari

e-mail: nxoldorova2@gmail.com

ANNOTATION:

Bugungi globalashuv, ijtimoiy o'zgarishlar va aholining ruhiy salomatligiga bo'lgan ehtiyoj ortib borayotgan sharoitda psixologik yordam tizimini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Maqolada muammolarni bartaraf etish yo'llari bo'yicha takliflar berilgan va xalqaro tajribaga asoslangan tavsiyalar keltirilgan.

KEYWORDS:

psixologik xizmat, psixologik yordam, tashkil etish muammolari, ta'lim muassasalari, kadrlar tayyorlash, stigma, monitoring, O'zbekiston, ruhiy salomatlik, metodik ta'minot.

Accepted Date:

January 25, 2026

Published Date:

January 30, 2026

Journal Website: <https://d-pressa.com/index.php/jisn>

License

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Kirish

Bugungi kunda jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy hayotida tez o'zgarishlar, globallashtirish jarayonlari, pandemiya oqibatlarini, oilaviy munosabatlarning murakkablashuvi va yosh avlodning o'quv yuklamasi ortishi natijasida aholining ruhiy salomatligiga bo'lgan ehtiyoj keskin oshib bormoqda. Stress, depressiya, tashvish holatlari va psixologik travmalar ko'payishi psixologik yordam xizmatlariga talabni keskin oshirgan.

O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim, sog'liqni saqlash, mehnat va oila sohasida psixologik xizmatni tashkil etish masalasi davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan. Xususan, 2024-yil 5-noyabrda qabul qilingan "Aholiga psixologik yordam ko'rsatish to'g'risida"gi O'RBQ-989-sonli Qonun bu yo'nalishdagi muhim qadam bo'ldi. Shu bilan birga, amaliyotda psixologik xizmatni samarali tashkil etishda bir qator jiddiy muammolar saqlanib qolmoqda.

Ushbu mavzuning dolzarbligi shundaki, malakali psixologik yordamning yetarli emasligi nafaqat alohida shaxslarning hayot sifatini pasaytiradi, balki butun jamiyatning ijtimoiy barqarorligi, ta'lim sifati, mehnat unumdorligi va sog'lom avlod tarbiyasiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun psixologik xizmatni tashkil etishdagi mavjud muammolarni chuqur tahlil qilish va ularni bartaraf etish yo'llarini ishlab chiqish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir.

Asosiy qism

Psixologik xizmat insonning ruhiy salomatligini saqlash, shaxsiy rivojlanishini ta'minlash va turli muammolarni bartaraf etishga qaratilgan tizimli faoliyat sifatida talqin etiladi. Nazariy jihatdan u amaliy psixologiya va ijtimoiy psixologiya muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Psixologik xizmatning asosiy maqsadi — shaxsning

psixologik salomatligini mustahkamlash, uning ijtimoiy moslashuvini oshirish va potentsial imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishdan iborat.

Psixologik xizmatning mazmuni quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- Psixologik maorif va ma'rifat — aholini psixologik bilimlar bilan tanishtirish;
- Psixoprofilaktika — ruhiy buzilishlarning oldini olish;
- Psixodiagnostika — shaxsiy xususiyatlar, qobiliyatlar va muammolarni aniqlash;
- Psixik rivojlantirish va psixokorreksiya — rivojlanishdagi nuqsonlarni tuzatish va shaxsni rivojlantirish;
- Psixologik maslahat va konsilium — individual va guruh yordam ko'rsatish.

Psixologik xizmatni uch nuqtai nazardan ko'rib chiqish mumkin: ilmiy, tashviqot va amaliy. Ilmiy nuqtai nazar metodologik muammolarni ishlab chiqish va diagnostik-korreksion metodlarni nazariy asoslashga qaratilgan. Tashviqot yo'nalishi pedagoglar va ota-onalar orasida psixologik bilimlarni tarqatishni nazarda tutadi. Amaliy nuqtai nazar esa to'g'ridan-to'g'ri psixolog tomonidan o'quvchilar, talabalar, oila a'zolari va jamoa bilan ishlashni amalga oshiradi.

Psixologik xizmatning nazariy asoslari psixologiya fanining rivojlanish tarixi bilan chambarchas bog'liq. XX asr boshlarida AQSh va Yevropada (Alfred Bine, Bine-Simon testi) maktab psixologik xizmati shakllana boshlagan. Fransiyada 1909-yilda, keyinchalik Yevropa mamlakatlarida psixologik-pedagogik yordam guruhlari tashkil etilgan. Sobiq Ittifoqda bu yo'nalish 1960–1980-yillarda faol rivojlangan bo'lib, Estoniyada 1975-yilda, Rossiyada 1982-yilda maktablarda psixolog shtatlari ochilgan.

O'zbekistonda psixologik xizmatning nazariy va amaliy asoslarini M.G. Davletshin, E.G. G'oziyev, Sh.R. Baratov, G.B.

Shoumarov, V.M. Karimova va boshqa olimlar yaratgan. 1989-yilda Nizomiy nomidagi TDP Uda amaliyotchi psixologlar tayyorlash fakulteti ochilgan, 1998-yilda Sh.R. Baratov "Ta'lim tizimida va ishlab chiqarishda psixologik xizmatni tashkil etishning psixologik xususiyatlari" mavzusida doktorlik dissertatsiyasini himoya qilgan. 2017-yildan boshlab oliy ta'lim muassasalarida psixolog xizmati tashkil etilishi va 2024-yilda "Aholiga psixologik yordam ko'rsatish to'g'risida"gi O'RB-989-sonli Qonunning qabul qilinishi bu yo'nalishning huquqiy-nazariy bazasini mustahkamladi.

Zamonaviy nazariy yondashuvlarda psixologik xizmat shaxs markazli (humanistik) tamoyillarga asoslanadi: individual yondashuv, maxfiylik, ixtiyoriylik va kasbiy etika. U nafaqat muammolarni hal qilish, balki sog'lom shaxsni shakllantirish va jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Shunday qilib, psixologik xizmatning nazariy asoslari fan va amaliyotning uzviy birligiga asoslanadi hamda ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy sohalarida samarali tashkil etish uchun muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida psixologik xizmatni tashkil etishning dolzarb muammolari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, aholining ruhiy salomatligiga bo'lgan ehtiyoj keskin ortib borayotgan bugungi sharoitda psixologik yordam tizimini samarali tashkil etish jamiyatning ijtimoiy barqarorligi va sog'lom avlod tarbiyasi uchun muhim ahamiyatga ega.

Tahlil natijasida psixologik xizmatni tashkil etishda bir qator jiddiy muammolar mavjudligi aniqlandi. Ular orasida malakali kadrlar yetishmasligi, moddiy-texnik va moliyaviy ta'minotning zaifligi, metodik

bazaning yetarli emasligi, jamiyatdagi psixologik stigma, rahbarlar tomonidan yetarli qo'llab-quvvatlanmaslik va maxfiylikni ta'minlashdagi qiyinchiliklar alohida o'rin tutadi. 2024-yilda qabul qilingan "Aholiga psixologik yordam ko'rsatish to'g'risida"gi O'RB-989-sonli Qonun muhim huquqiy asos yaratgan bo'lsa-da, uning amaliyotda to'liq qo'llanilishi hali ham bir qator muammolarni keltirib chiqarmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, psixologik xizmatni rivojlantirish nafaqat alohida shaxslarning hayot sifatini oshiradi, balki butun jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Muammolarni bartaraf etish uchun kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, mahalliy metodikalarni ishlab chiqish, jamiyatda psixologik madaniyatni oshirish, davlat va nodavlat tashkilotlari hamkorligini kuchaytirish hamda monitoring tizimini yaratish zarur.

Kelgusida psixologik xizmatni zamonaviy talablarga mos ravishda rivojlantirish orqali sog'lom, ruhiy jihatdan mustahkam va har tomonlama rivojlangan shaxslar shakllantirish mumkin bo'ladi. Bu esa O'zbekistonning barqaror va farovon jamiyat qurish yo'lidagi muhim qadamlardan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Aholiga psixologik yordam ko'rsatish to'g'risida"gi O'RB-989-sonli Qonuni (2024-yil 5-noyabr). Lex.uz rasmiy portali.
2. Baratov Sh.R. Ta'lim tizimida va ishlab chiqarishda psixologik xizmatni tashkil etishning psixologik xususiyatlari: doktorlik dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent, 1998. – 28 b.

3. Baratov Sh.R. Psixologik xizmat: nazariya va amaliyot. – Buxoro: BuxDU nashriyoti, 2017. – 90–98 b.
4. Davletshin M.G., Shoumarov G'.B., Baratov Sh.R. va boshq. Ta'lim tizimida psixologik xizmatning zamonaviy tendensiyalari: nazariya va amaliyot. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami. – Termiz: TerDPI, 2023.
5. Muxamedova D.G. "Ta'limda psixologik xizmat muammolari" moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti huzuridagi pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish markazi, 2024.
6. Teshaboyev I.A. Umumiy o'rta ta'lim tizimida psixologik xizmat faoliyatining konseptual tadqiqi // Ilmiy anjuman materiallari. – Toshkent, 2023.
7. Jabbarova X.Y. Maktabdagi psixologik xizmat: muammolar va yechimlar // CyberLeninka ilmiy bazasi.
8. Mumindjanova S.X., Ismatullayeva N.R. O'zbekistonda psixologiya fanining rivojlanishi // Ilmiy maqola, 2023.
9. Kamolov D. ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EXPLORING THE MORAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF AI IN CONTEMPORARY SOCIETY //SGS-Engineering & Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 02.
10. Цой М. П., Эшонкулов Т., Касимова Д. П. Реформы в сфере образования Республики Узбекистан //Гуманитарные науки в XXI веке. – 2014. – №. 18. – С. 210-213.
11. Kamolov D. R. O. G. L. O'zbekistonda demokratiya va axloqning zamonaviy muammolari va yechimlari //Academic research in educational sciences. – 2022. – T. 3. – №. NUU Conference 2. – С. 348-352.
12. Kamolov D. GLOBALIZATION PHENOMENON AND GLOBALISM //Journal of Contemporary World Studies. – 2023. – T. 1. – №. 1. – С. 4-9.
13. Цой М. П., Ибрагимов З. Т. ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ЦИФРОВОГО ОБРАЗОВАНИЯ //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – T. 1. – №. 2. – С. 339-342.
14. Kamolov D. Athenian democracy: individual and collective freedom //Semantic Scholar. – 2021.
15. Цой М. П., Носирова С. С., Мухтарова Д. Р. ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ СИСТЕМЫ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – T. 1. – №. 2. – С. 420-424.
16. Kamolov D. Davlat boshqaruviga oid axloqiy qarashlar //Адабиёт учқунлари. – 2021.
17. Джураев Р. Х., Цой М. П. Подходы и принципы проектирования педагогических программных продуктов //Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития. – 2015. – T. 2. – №. 13. – С. 144-146.
18. Kamolov D. ON THE WAY TO THE DIGITAL EDUCATION SYSTEM OF UZBEKISTAN. – 2023.
19. Абдуназаров С. А., Цой М. П. Реформирование системы образования Республики Узбекистан //Актуальные научные исследования в современном мире. – 2016. – №. 10-6. – С. 14-17.
20. Dostonbek K. SPIRITUAL AND MORAL ENVIRONMENT OF SOCIETY //Social science and innovation. – 2023. – T. 1. – №. 2. – С. 128-133.